

Hát ki vagyok én? Mi vagyok én? – Trepljov

Sokszor eszembe jut ez a mondat Csehov Sirályából, de azt hiszem válaszom még nincs rá, vagy inkább túl sok válaszom van.

De akkor a legeslegelejétől. Budapesten születtem, és életem eddigi 19 évét nagyrészt itt is töltöttem. A nyaraimat és az iskolai szüneteket leszámítva, mert olyankor az első buszon rajta vagyok Ózd felé és haza se jövök az utolsó pillanatig. Ez a rendkívül klisés város-vidék ellentét mindig furcsa kettősség volt bennem. Ahogy átlépek Borsod határát, más ember vagyok. Ott minden lelassul. Napok kellene, hogy hozzászokjak a Pesthez képest néha viselhetetlenül szervezetlen élethez. A sárga, télen hideg, nyáron poshadt, fullasztóan meleg volánbuszokhoz. A tájszólásomhoz, ami akarva akaratlan előbújik pár ott töltött nap után. De ami biztos, hogy más ember vagyok ott. Reggeltől estig lovak között vagyok, istállót takarítok, lovat pucolok, patát kaparok, nyergelek, végiggyurítok egy bálát a fél falun, mert senki nem ér rá beülni a traktorba, és olyan szabadságot érzek, amit Pesten nagyon ritkán tudok. Viszont annak ellenére, hogy a városban nagyon ritkán vagyok ilyen szabad, tudom, hogy nem tudnám itt vidéken leélni az életem. Szükségem van azokra a behatásokra, amik csak a városban érnek, a nyüzsgő tömegre és, hogy mindig történhessen valami.

Nem csak a lovak és a nyugodt létezés miatt szeretek nagy lenni Ózdra, hanem a nagymamám miatt is. A nem túl népes családkból ő áll hozzám a legközelebb. 86 éves letére az egyik legszórakoztatóbb ember, akit ismerek. Nagyon öreg már, sok mindent elfelejt, nehezen mozog és lassú, de ő ezen az egészen csak nevet, és ezért nagyon felnézek rá. Mindig azt mondja: Örülök, hogy fáj, mert így tudom, hogy élek. Nem tudom, hogy ezt ő találta-e ki, vagy valami nagy híres ember gondolta, de az biztos, hogy nagyon igaz, hogy én is valahogy így szeretnék megöregedni majd, mint ő. Rengeteget tanultam tőle, főleg a konyhában. Senki nem süt olyan kelt kalácsot mint ő. Mondjuk tény és való nem volt egyszerű menet elsajátítani a kelttészta fortélyait, mert hát recept az nincs. Vagy egyszer lehet, hogy volt, valamikor valahol valami füzetbe lefirkálva, de már nincs. Különben is ezt „ézésre” kell. Csak hát úgy, hogy az embernek halvány lila gőze nincs arról, mit kéne éreznie, nem annyira könnyű tészta gyúrni. De jó pár év alatt csak sikerült megtanulnom, receptem azóta sincs hozzá, felesleges amúgy is, ezt érezni kell.

Egyébként kéttannyelvű általános iskolába jártam, az a hely szintén nagyon meghatároz. A legtöbb iskolával ellentétben ez német kéttannyelvű. Ha annyiszor ezer forintom lenne, ahányszor hallottam, milyen ronda nyelv a német, már biztos gazdag lennék. Én ennek ellenére nagyon-nagyon szeretem. És ezen kívül is, nagyon sok olyan döntő értékű dolog ért itt, ami miatt ma az vagyok, aki. A felsős osztályfőnököm a legcsodálatosabb ember volt, akit ismertem. A szüleimmel nem a legjobb a kapcsolat, de nem azért, mert nem jó emberek, hanem mert nagyon mások vagyunk, és így soha nem tudtuk egymást megérteni. Mindketten Ózdról származnak. Édesapám a legsztereotipikusabb villanyszerelő, akit el lehet képzelni, egy kicsit alkoholista és egy kicsit láncdohányos. Édesanyám pedig könyvelő, túlzottan racionális, de emellett végtelenül szorongó visszahúzó és introvertált, én meg minden vagyok csak ez nem. Talán pont ezért Ildikó néni a volt osztályfőnököm, osztályfőnök helyett leginkább egy anya szerepét töltötte be az életemben, akire mindig vágytam. Fekete, rövid, festett haja volt, a frufruja pont mindig annyira túl hosszúra volt hagyva, hogy félpercenként a hajába kellett túrnia, hogy lásson is valamit. Búzlott a cigitől, de mivel apukámtól ezt ismertem, ezért ez is csak közelebb hozta hozzám. Annyira felnéztem rá, vágytam a

szeretetére és elismerésére, hogy bármit megtettem volna azért. Ő tanította az irodalmat, és azt hiszem leginkább emiatt kezdett el érdekelni és szerettem bele annak minden formájába. Őt elveszíteni a legnagyobb törés volt eddigi életemben, amit így lassan 3 év alatt sem sikerült teljesen feldolgoznom. Pontosan emlékszem rá, hogyan tudtam meg, hogy nincs már többé. Egy kompon ültem, a szüleimmel jöttünk haza Horvátországból, a tenger közepén órákig nem volt internet, aztán ahogy közeledtünk a parthoz és a telefonom rezgett egyet mellettem a komp padján, mindenre számítottam, csak az üzenetre nem arról, hogy ő meghalt nincs már. Nem sok dologban hiszek. Nem vagyok vallásos, mert nem vagyok hajlandó elfogadni, hogy valaki más előre kitalálta az életem, hogyan fog zajlani, de amióta ő nincs, a nehéz pillanatokban sokszor társalgok a plafonnal. Remélem, hogy ő hallja meg.

Az, hogy mi szeretnék, lenni hatodikos korom óta egészen tiszta. Rengeteget jártunk az osztállyal színházba, és én teljesen belehabarodtam az egészbe. Tudom hogy nem a színdarabok magas foka, de nekem mégis a Pál utcai fiúk előadásánál kattant be valami. Nyilván, hatodikos voltam, nagyon sok szép fiatal színész játszott benne, de mégsem ez tette emlékezetessé, hanem a végén, mikor Nemecek meghal és a kék üveggolyó kiesik a kezéből, én zokogtam. Korábban soha semmi nem érintett meg ennyire és azt éreztem, én is ezt akarom. Emberekben olyan érzéseket ébreszteni, mint amit én ott a kis hatodikos fejemmel átéltem. Ez a vágy az utóbbi hat évben sem változott meg. Voltak időszakaim, amikor nem voltam biztos az egészben, de nagyon soha nem távolodtam el a színháztól. Az utóbbi pár évben a magyarországi és főleg a budapesti színházi szakmát érő történések voltak azok, amelyek a leginkább elbizonytalanítottak abban, hogy valóban merjem-e ezt az utat választani. Nem rendelkezem olyan háttérrel, hogy a szüleim pénzügyileg támogatni tudjanak, és éppen ezért egyáltalán nem örülnek a színházat érintő terveimet. Egyikőjük sem kifejezetten művészet-közeli ember. A kultúra, amit rajtuk keresztül tapasztaltam többnyire kimerült a „Showder Klub”-ban és a „Bridget Jones”-ban, a továbbiakhoz már az iskolában és egyéni utakon jutottam. Talán emiatt is van hogy bizonytalan vagyok abban, tényleg van-e ehhez a pályához tehetségem, és meg tudok-e élni majd belőle, ha sikerül bekerülnöm az egyetemre.

Jelen pillanatban, amikor ezt a szöveget írom, gondolni se tudok az SzFE-s felvételire, csak az érettségire tudok gondolni. Igaz, hogy nagy valószínűséggel semmi szükségem nem lesz többet a háromszög befogó tételére, de egyszerűen túl büszke vagyok ahhoz, hogy megengedjem magamnak, hogy semmit ne tanuljak a kötelező tantárgyakra. Bár lehet nem is büszke vagyok, csak félek. Igazából rettegek. Rettegek attól, hogy nem vesznek fel az egyetemre, de attól is, hogy igen. Rettegek attól, hogy 25 éves koromra is itthon fogok lakni. Rettegek attól, hogy ha el is végzem az egyetemet, egy olyan színházban sem kapok munkát ahol jószívvel vennék részt bármilyen feladatban. Persze erre az egészre van egy nagyon könnyűnek tűnő megoldás. Választhatnék valami olyan hivatást, amiből nagyon jól megélek, de tudom, hogy akkor soha nem lennék 100 százalékosan elégedett magammal. Ha elsőre nem vesznek fel az SzFE-re, két másik szak van, amire még jelentkeztem. Az egyik az ELTE-én a szabad bölcsészet, amit őszintén nem tudom, hogy szeretnék-e. Az biztos, hogy ott olyan dolgokat tanulhatnék, amelyek nagyon érdekelnek, de nem elégitene ki teljesen. A másik opcióm szintén az ELTE-én a germanisztika szak. Ahogy korábban említettem, német kéttannyelvű általános iskolába jártam, ami a némettudásomat nagyon jól megalapozta. Nyolcadik osztályban tettem egy sikeres DSD vizsgát, nyolcadik nyarán pedig egy B2-es nyelvvizsgát. Tizenegyedik októberében megcsináltam az előrehozott emelt német érettségit, bár erre a legfőbb motivációm csak az volt, hogy megszabaduljak a sehová nem tartó iskolai

németórától. Idén pedig lettem egy C1-es nyelvvizsgát a Goethe Intézetben. Szerintem életemben nem küzdöttem még úgy valamiért, mint ezért a vizsgáért. Az olvasásértés részét többször meg kellett ismételnem, mire végre sikerült. Sokszor azt éreztem, a feladatok irreálisan nagyon nehezek és rendkívül szakmaiak, de azért végül sikerült. Fontos volt nekem, hogy megcsináljam a nyelvvizsgát mert az életem egy pontján mindenképpen szeretnék majd Németországban élni. Különösen Bajorországban. Többször voltam már itt cserediákként, és nagyon beleszerettem ebbe a kultúrába. Valamint ha az idén nem vesznek fel a színművészetire, mindenképpen jelentkezni fogok a berliniben működő színházi egyetemre is.

Igazán színházzal foglalkozni hetedik osztályban kezdtem. Persze előtte megjártam az összes vers- és prózamondó versenyt magyarul és németül is, de a Pál utcai fiúk előadása utáni kattánásom végén hetedikre jutottam oda, hogy elkezdtem járni egy „színjátszóra”. A hely neve Sztalker sulis volt. Nagyon szerettem ide járni, de már rögtön az első évben félbeszakadt minden a covid miatt. Utána folytattuk, és ezzel a csoporttal 3 előadást is csináltunk, amikkel fel is léptünk Kapolcson a Művészetek Völgyén. Az első előadásunk egy „állat” vizsga volt, ahol állatokat jelenítettünk meg emberekként, és így készítettünk saját jeleneteket. A második, az én kedvencem, Pilinszky egy meséjét dolgozta fel, a Kalandozás a tükörben-t. A verses formájú mesét helyenként jelnyelven meséltük el. Ezeket az előadásokat Csapó Attila rendezte. A harmadik Orwell Állatfarmjának színházi átirata volt. Sajnos ez számomra már nem sikerült annyira jól. A harmadik év végére nagyon szétesett a csapatunk, és ezt az előadást feleannyian csináltuk meg, mint ahogy azt az elején terveztük. Ezek után a csoport fel is oszlott. A Sztalker sulis nélkül hónapokig elveszett voltam. Nem tudtam hova menjek, de szerencsémre a gimnáziumi magyartanárnőm nagyon sokat segített, és ő javasolta, hogy menjek a Katona Klub-ba. A Tanárnőnek is rengeteg dolgot köszönhetek, egy picit betöltötte az űrt, amit Ildikó néni hagyott bennem. Mindig, de tényleg mindig, segített nekem mindenben, és rengeteget tanultam tőle. A Katona Klub a Katona József Színház színjátszó csoportja. Az elmúlt három évben ide jártam és rengeteget tanultam. Jobb helyen nem is tölthettem volna a délutánjaimat és estéimet. Azért is szeretem nagyon, mert amellett, hogy persze csináltunk előadásokat és jeleneteket, nagyon sokat tanultam a színházról. A működéséről, azokról a problémákról, amivel ma egy kőszínháznak meg kell birkóznia. Egy társulat összetételéről. Arról, hogyan néz ki egy próbafolyamat, hiszen engeteg próbát nézhettünk meg. Dolgoztam színházi projekteken hátrányos helyzetű diákokkal. És nem utolsó sorban tényleg egy olyan közegbe kerültem bele, ami nem csak a munkában, de az életem minden terén támogat és biztos pontot nyújt.

A színjátszás mellett nagyon érdekel a drámapedagógia. Azt gondolom és tapasztalom is a mindennapjaimban, hogy a velem egyidősek és a tőlem fiatalabbak nem járnak színházba, és nem csak, hogy nem járnak, de kifejezetten utálják is azt. Ez viszont sokszor közel sem az előadások hibája. A magyar oktatási rendszerben és óvoda pedagógiában nincs hagyománya a színházra nevelésnek. A legtöbb diák azon kívül, hogy az iskola elhurcolja évi egy-két előadásra, nem is jár színházba. És ezek is többnyire nem azért történnek, mert színházba járni jó és valami izgalmasat, értékeset szeretnének mutatni a gyerekeknek, hanem mert valamilyen kötelező könyv vagy dráma éppen műsoron van egy színházban, és ez egy könnyű módja a történet megismerésének. Persze ezzel semmi baj nincsen, sőt sokszor nagyon hasznos is lehet, mint például nálam és a Pál utcai fiúknál. A könyvet nem szerettem, lassú volt és döcögős, nehéz volt olvasni, viszont a darabot bármennyiszer szívesen megnéztem volna. A probléma szerintem az, hogy a színház egy kényszer formájában jut el a fiatalokhoz. Nem neveljük őket arra, hogyan kell előadást nézni, mert igenis azt hiszem, ezt meg kell tanulni.

Egyáltalán nem ehhez a típusú tartalomfogyasztáshoz vagyunk szokva. A Netflixen vagy HBO-n akkor állítjuk meg a filmet, amikor szeretnénk, megyünk ki pisilni, iszunk egy pohár vizet vagy akár állítjuk meg az első fél óránál és soha nem folytatjuk. A TikTok-ról és egyéb rövid pár perces média formátumokról már nem is beszélve. Amiatt, mert ezeken szocializálódunk rendkívül, megerőltető egy vagy másfél órát egyhelyben csöndben ülni.

Nem akarok hipokrita lenni, sokszor nekem is az, de ilyenkor felismerem és igyekszem megfejtetni, miért nem ragadt annyira magával az adott darab. A legijesztőbb számomra ebben az, hogy az ország egyik legjobb gimnáziumába járok, csupa rendkívül intelligens és művelt emberrel, és még itt is általános az a megállapítás, hogy utálják a színházat, kényszerként élik meg, nem tekintenek rá szociális programként, csak egy kötelező iskolai feladatként. Ezek miatt gondolom azt, hogy igenis az oktatási rendszerünknek közbe kéne lépnie, és egészen fiatal korban, akár már a bölcsődében elkezdni a gyerekeket színházra nevelni.

A színház és az irodalom mellett nagyon sok művészeti ág érdekel. Több, mint tíz évig táncoltam, valamint én a lovaglásra is inkább művészetként tekintek, mint sportként. Tíz éve szaxofonozom, és játszom különböző zenekarokban, de ez csak egy igényes hobbi, sosem tudnám elképzelni, hogy valaha több legyen belőle. Az utóbbi két évben nagyon közel kerültem a kóruszenéhez is. Az egyik legjobb barátom karnagynak készül, és miatta jártam tömérdek kóruskoncertre az elmúlt időben. Sosem állt tőlem messze a komolyzene és a kóruséneklés sem, de miatta kerültem ehhez igazán közel. Elképesztően csodálatos, amit akár már egy kamarakórus is művelni tud jó énekesekből egy nagyon jó karnagy keze alatt. Nem emlékszem, hányadik koncert volt, amire elmentem megnézni, de az biztos, hogy akkor láttam őt először vezényelni, és valamennyire értek a zenéhez a kórusművekhez is talán egy icipicit így két év után, de nem az hatott meg igazán, hogy mennyire szép a darab, amit vezényel, és ahogy a kórus énekel a keze alatt, hanem, hogy tudtam, azt csinálja, ami igazán boldoggá teszi. Ott akkor döbbsentem rá, hogy ez az egyik legnagyobb boldogságforrásom: az életben látni a barátaimat azt csinálni, amit igazán szeretnek. Szerencsére rengetegszer láthatom ezt, mert nagyon sok tehetséges ember vesz körül. Nem csak zenében és színházban tehetséges emberek, hanem nagyon jó írók, képzőművészek vagy akár sportolók.

A legnagyobb dolog, amit azt hiszem eddig elértem és kézzel fogható bizonyíték is volt rá, hogy egy barátnőmmel közösen készítettünk három novelláskötetet, amiből kettő meg is jelent papírformában 150 példányban. Az iskolánk minden évben rendez egy Tavaszi Fesztivál nevű eseményt, ami lényegében egy mini összművészeti esemény az iskola falain belül. Erre az eseményre készítettünk három tematikus vers- és novellaantológiát a diáktársaink írásaiból és a szövegekhez készített illusztrációkból. Az első kötet címe Visszhang volt. Ebben a gyűjtésben zenék inspirálta írások voltak. A második címe Füveskert volt. Ebben növények voltak a kiindulópontok az művekhez. A harmadik címe pedig Terek volt, amiben magától értetődően különböző fizikai és képzeletbeli helyszínek ihlették a kötetet. Ez az egész projekt egy nagyon izgalmas dolog volt. Korábban soha semmi ekkora méretű dolgot nem csináltam még. Több mint 120 ember alkotásai kerültek bele egy-egy kötetbe, és az érzés, amikor a kezemben volt az első nyomdából kijött példány, tényleg leírhatatlan.

Már egészen fiatal korom óta nagyon küzdök az érzelmeimmel. Olyan mintha túl sok lenne belőle, és nagyon nehezen tudom féken tartani őket. Nagyon könnyen sírok, egészen apró dolgok is annyira meg tudnak hatni, hogy percekig akár órákig nem térek magamhoz belőle. Ha véletlenül a dugig tömött 5-ös buszon a sok fáradt, leharcolt, megszorodott, munkába

igyekvő ember között valaki kedvesen szól hozzám vagy akár csak udvariasan kér meg, hogy had üljön le mellém. Ezek mind annyira alapvető dolgoknak tűnnek nekem, de valahogy manapság mégis egyre kevesebbet tapasztalom. Maga a pusztá gondolat, hogy az első pillanattól kedvesen forduljunk a másik emberhez, úgy érzem kikopott a társadalmunkból. Rögtön mindenkiről véleményt formálunk ismeretség nélkül is. Nem merünk megbízni a másik emberben, annak ellenére sem, hogy semmi okot nem adott rá, hogy ezt tegyünk.

A színjátszás nagyon sokat segít abban is, hogy ezt a sok felgyülemlett érzelmet le tudjam vezetni és át tudjam csoportosítani. Ezek sokszor nem is feltétlenül rossz érzések, csak sokszor, ha nagyon sok intenzív jó dolog történik velem, egy idő után eltelek és nem bírok többet befogadni. Valahol legbelül ezért gondolom azt, hogy nekem ez a hivatásom, a színészet, mert máshogy megbolondulok a sok érzéstől, ami állandóan kering bennem, és ez így nagyon öncélúnak hangzik, de remélem, hogy majd legalább csak egy marék emberből is, de tudok majd a munkámmal olyan érzelmeket ébresztetni, amelyek segítenek nekik túllépni a mindennapokon, vagy pont, hogy rávilágítani valamire, amit korábban észre sem vettek.

Amiatt a rengeteg dolog miatt, amiről most oldalakon keresztül írtam fontos nekem nagyon a színház. Mert amellet, hogy egy zárt burok, ahol bármi megtörténhet, mégis mindig valahogy a jelenünket, a mindennapjainkat kell reprezentálnia. A feladata, hogy felhívja olyan dolgokra a figyelmet, ami mellett nap mint nap csak elsétálunk és észre sem vesszük.

Arról, hogy 2035-ben mi lesz, fogalmam sincs. Azt is nehéz elképzelni mi lesz 2026-ban. Annyira gyorsan változnak a dolgok, elképzelhetetlen, tíz év alatt mennyi minden történhet. Remélem, egy olyan Magyarországon élhetek majd, ahol nem az alapvető emberi jogaimért kell tüntetnem, a tanárain nem éhbérért kell majd, hogy dolgozzanak, a független színházak nem napról napra fognak élni és adók egy százalékáért könyörögni. Az ország rendelkezni fog működő szociális hálóval, és a hajléktalanok és hátrányos helyzetűek nem csak a civil szervezetektől számíthatnak segítségre. Lesz egészségügyi ellátás, ahova jószívvel viszem el mondjuk a gyermekeimet vagy akár megyek el én magam.

Négy teleírt oldal után talán egy kicsit közelebb kerültem ahhoz, hogy kis is vagyok én, és remélem önök is jobban látnak engem. Biztos vagyok abban, hogy a színház valamilyen formában örökké szerves része lesz az életemnek. A lovászunk szokta azt mondani a tanyán, hogy a lovaglás olyan, mint egy betegség, és ha valaki egyszer elkapja, nem lehet kigyógyulni belőle. Azt hiszem, valahol a színház is ilyen, ha akarnám se lennék képes kiirtani az életemből. Azt hiszem, ha már csak egy dolog megvalósul a leírt terveimből, akkor én egy kifejezetten boldog ember leszek. Hogy visszatérjek a szövegem elejéhez is: „Színházra szükség van.” – ahogy Szorin is mondta. Azt a világot el sem merem képzelni amiben, már nincs helye a színháznak. Nem akarok egy olyan jövőt, ahol ez megtörténhet.